

VPP

Valsts pētījumu
programma

Enerģētika

Enerģētikas un klimata modelēšana virzībā uz
oglekļa neitralitāti, VPP-EM-2018/NEKP_0001

Attīstības scenāriju izstrāde

**Pētījumu finansē Latvijas Republikas Ekonomikas Ministrija, projekts
“Enerģētikas un klimata modelēšana virzībā uz oglekļa neitralitāti”, projekta
Nr. VPP-EM-2018/NEKP_0001**

Attīstības scenāriju izstrāde, 2020. gads, 38 lpp.

Izstrādāja

Rīgas Tehniskās universitātes Vides aizsardzības un siltuma sistēmu institūts

Autori:

Andra Blumberga, Dr.sc.ing., profesore

Dzintars Jaunzems, Dr.sc.ing., vadošais pētnieks

Gatis Bažbauers, Dr.sc.ing., profesors

Dagnija Blumberga, Dr.sc.hab.ing., profesore

Dzintra Šlisāne, M.sc.ing., pētnieks

Linda Ieviņa, M.sc.env., zinātniskais asistents

Zane Feodorova, zinātniskais asistents

Luis Alens Balodis, zinātniskais asistents

Pauls Asaris zin. Asistents

Jurģis Plankājs, zinātniskais asistents

SATURS

ievads	6
1. Atskaites politikas dokumentu tvērums	7
1.1. Globālais ietvars - Parīzes nolīgums	7
1.2. Eiropas ietvars.....	7
1.2.1. Eiropas Zaļais kurss	7
1.3. Latvijas ietvars.....	8
1.3.1. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam	8
1.3.2. Informatīvais ziņojums Latvijas Enerģētikas ilgtermiņa stratēģija 2030 – konkurētspējīga enerģētika sabiedrībai.....	8
1.3.3. Latvijas bioekonomikas stratēģija 2030	8
1.3.4. Stratēģija Latvijas oglekļa mazietilpīgai attīstībai līdz 2050. gadam (OMA).....	9
1.3.5. Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam.....	9
2. NEKP2030 struktūra un ietvars	10
2.1. NEKP2030 mērķi.....	11
2.2. NEKP2030 iespējamais finansējums.....	12
2.2.1. Komerčiālais un publiskais sektors	13
2.2.2. Rūpniecības sektors	14
2.2.3. Mājsaimniecību sektors	14
1.2.4. Pārveidošanas sektors	16
1.2.5. Lauksaimniecības sektors	18
1.2.6. Transporta sektors.....	19
1.2.7. Kopsavilkums.....	22
2. Nodokļu izmaiņas.....	23
2.1. Akcīzes nodokļi	23
2.1.1. Naftas produktu akcīzes nodokļi.....	23
2.2. Akcīzes nodokļa izmaiņas	25
2.2.1. AN CO ₂ komponente naftas produktiem.....	25
2.2.2. AN CO ₂ komponente kurināmajiem.....	27
2.2.3. Saspiestā dabas gāze	28
2.3. Dabas resursu nodoklis.....	28
2.3.1. Stacionārās tehnoloģiskajās iekārtas, kas kā kurināmo izmanto kūdras.....	28
2.3.2. Dabas resursu nodevas likme par pirmo reizi pastāvīgi reģistrētiem transportlīdzekļiem 29	
2.3.3. Fiksētais nodokļa maksājums par C kategorijas piesārņojošo darbību emisijām	29
2.3.4. Dabas resursu nodokļa likmes par emisijām gaisā.....	30
2.3.5. DRN likme par zemes dziļū derīgo īpašību izmantošanu, iesūknējot ģeoloģiskajās struktūrās dabasgāzi.....	30

2.4.	Transportlīdzekļu nodokļi un nodevas	30
2.4.1.	Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodoklis.....	31
2.4.2.	Aktuālie priekšlikumi izmaiņām TEN noteikšanā transportlīdzekļiem:	31
2.4.3.	Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis.....	32
2.4.4.	Vieglo automobiļu reģistrācijas nodoklis	33
2.4.5.	Autoceļu lietošanas nodeva	35
3.	Scenāriju izveide	36
3.1.	Scenāriju matrica.....	36
3.2.1.	0. scenārijs - References scenārijs.....	36
3.2.2.	1. scenārijs - Bāzes scenārijs	36
3.2.3.	2. scenārijs - NEKP2030 Scenārijs.....	37
3.2.4.	3. scenārijs - Bāzes scenārijs ar kumulatīvā enerģijas galapatēriņa ietaupījuma mērķi	37
3.2.5.	NEKP scenārijs ar kumulatīvā enerģijas galapatēriņa ietaupījuma mērķi.....	38
3.2.6.	5. scenārijs - Klimatneitralitāte 2050. gadā	38
3.3.	Attīstības scenāriju koriģēšana.....	38

IEVADS

“Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030.gadam” (NEKP2030) Valsts sekretāru sanāksmē tika pieteikts un izsludināts 2019. gada 14. novembrī.

Valsts kancelejā un izskatīšanai Ministru kabineta sēdē precizētais NEKP2030 tika iesniegts 2020. gada 23. janvārī. NEKP2030 tika apstiprināts un stājās spēkā 2020. gada 4. februārī.

Tomēr jau šobrīd notiek ievērojamas pārmaiņas, ko vēl vairāk pastiprinās 2019. gada nogalē apstiprinātā Eiropas Savienības (ES) attīstības stratēģija “Eiropas Zaļais kurss” un tajā ietvertο visaptverošo pasākumu kopums, ar ilgtermiņa mērķi panākt ES klimata neitralitāti līdz 2050. gadam.

Ņemot vērā iepriekšminēto, ir nepieciešams jau šobrīd ne tikai skatīt attīstības scenārijus līdz 2030. gadam, bet jau lūkoties ilgtermiņā – līdz pat 2050. gadam.

Šobrīd projekta ietvaros tiek veidota Latvijas enerģētikas ilgtermiņa modelēšanas sistēma, ņemot vērā gan Latvijas Enerģijas un klimata plāna 2030, gan saistošās ES stratēģijas un normatīvo aktu prasības.

Noteikti svarīgi būs saprast reālos COVID-19 ietekmes apmērus un to, kā tas ietekmēs 2020. gada enerģijas bilanci un makroekonomiskos parametrus, kas tiek ņemti vērā modelēšanas veikšanā.

1. ATSKAITES POLITIKAS DOKUMENTU TVĒRUMS

Atskaites izveidošanai ir ņemti vērā gan globālie, gan lokālie politikas dokumenti.

1.1. Globālais ietvars - Parīzes nolīgums

Parīzes klimata nolīgums ir pirmā vispārējā juridiski saistošā pasaules mēroga vienošanās klimata jomā. To parakstīja 2016. gada 22. aprīlī, un Eiropas Savienība to ratificēja 2016. gada 5. oktobrī.

Parīzes nolīgums ir starptautisks līgums, kura mērķis ir stiprināt globālo rīcību klimata pārmaiņu novēršanai:

- a) Ierobežojot globālo vidējās temperatūras pieaugumu krietni zem 2 °C atzīmes salīdzinājumā ar pirmsindustriālā laikmeta līmeni un tiecoties temperatūras kāpumu iegrožot līdz 1,5 °C salīdzinājumā ar pirmsindustriālā laikmeta līmeni, atzīstot, ka tas ievērojami mazinātu klimata pārmaiņu riskus un ietekmi
- b) Vairojot spējas pielāgoties klimata pārmaiņu nelabvēlīgajai ietekmei un veicinot klimatnoturību un tādu attīstību, kam raksturīgas zemas siltumnīcefekta gāzu emisijas, turklāt tā, lai neapdraudētu pārtikas ražošanu;
- c) Pieskaņojot finanšu plūsmas izvīzītajam ceļam uz mazākām siltumnīcefekta gāzu emisijām un klimatnoturīgu attīstību.

1.2. Eiropas ietvars

Eiropas Savienība ir līderis ilgtermiņa un pietiekoši ambiciozu enerģijas un klimata mērķu jomā pasaulē. Kā galvenie plānošanas dokumenti ir sekojoši:

- ✓ Eiropas Savienības ceļakarte virzībai uz oglekļa mazietilpīgu attīstību (OMA);
- ✓ Ceļvedis virzībai uz konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni 2050. gadā
- ✓ Eiropas Klimata un enerģētikas politikas satvars 2030.gadam
- ✓ ES OMA stratēģijas priekšlikums¹

Kā būtiskākais ir Eiropas Zaļais kurss ar tajā ietvertajiem plāniem par finansējumu enerģijas un klimata jomā.

1.2.1. Eiropas Zaļais kurss

Eiropas Komisija 2019. gada 11. decembrī nāca klajā ar paziņojumu par Eiropas zaļo kursu (EZK), kas kļūs par ceļvedi, kā ES ekonomiku padarīt ilgtspējīgu. Ilgtspējība tiks panākta, visās politikas jomās klimata un vides problēmas pārvēršot iespējās un gādājot, lai pārmaiņas būtu taisnīgas un visus iedzīvotājus iekļaujošas [1]. Lauksaimniecības sektora darbības būs kritiski svarīgas, lai nodrošinātu pāreju uz oglekļa neitrālu un ilgtspējīgu attīstību. Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) mērķis ir panākt izsekojamu attīstību, Stratēģija "No lauka līdz galdam" būs svarīgs elements ES klimata un vides, un bioloģiskās daudzveidības mērķu sasniegšanā [2].

ES ilgtermiņa klimatneitralitāti par mērķi apstiprinājis gan Eiropas Parlaments, gan ES Padome. Eiropas zaļajam kursam ir astoņi politikas virzieni: Tīra enerģija, Ilgtspējīga rūpniecība, Būvniecība un renovācija, Ilgtspējīga mobilitāte, Bioloģiskā daudzveidība, No lauka līdz galdam, Piesārņojuma likvidēšana un klimata politika. Lai nodrošinātu Eiropas zaļā kursa ilgtermiņa

¹ https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2050_en

mērķu sasniegšanu, Eiropas Komisija (EK) sagatavojusi ES Klimata regulas priekšlikumu, uzskatot, ka tiešas piemērošanas ES tiesību akts būs visatbilstošākais dalībvalstu ieguldījuma panākšanai.²

1.3. Latvijas ietvars

1.3.1. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam

Inovācija un pāreja uz preču un pakalpojumu radīšanu ar zemu oglekļa emisijas un energoietilpības līmeni, atjaunojamo energoresursu izmantošana un tehnoloģiju attīstība, veselīga pārtika un ekosistēmu pakalpojumi iezīmē pāreju uz „zaļo ekonomiku”³.

Enerģētiskā drošība un neatkarība, atjaunojamo energoresursu izmantošana un inovācija, energoefektivitātes pasākumi, un energoefektivitāte un videi draudzīga transporta politika iezīmēta kā svarīgākie uzsvāri 4. nodaļas – Inovatīva un ekoefektīva ekonomika – saturā.

1.3.2. Informatīvais ziņojums Latvijas Enerģētikas ilgtermiņa stratēģija 2030 – konkurētspējīga enerģētika sabiedrībai

Lai samazinātu energoresursu (piem., fosilā degviela, dabasgāze) importu un veicinātu vietējo enerģijas ražošanas attīstību, Stratēģijā 2030 liela uzmanība veltīta arī AER izmantošanas veicināšanai elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanā un transporta sektorā. Latvijas mērķis ir līdz 2020. gadam sasniegt no atjaunojamiem energoresursiem saražotās enerģijas 40% īpatsvaru enerģijas bruto galapatēriņā. Ieviešot uz tirgus principiem balstītu, tehnoloģiski neitrālu atbalstu un nodrošinot atbilstošu nodokļu un emisiju tirdzniecības politiku, līdz 2030. gadam ir sasniedzams nesaistošs 50% AER sliekšnis enerģijas bruto galapatēriņā.⁴

1.3.3. Latvijas bioekonomikas stratēģija 2030

Stratēģijā iekļauta sadaļa Enerģētika, kurā raksturota bioresursu izmantošana enerģijas ražošanai.⁵ Latvijā bioresursi enerģētikā galvenokārt tiek izmantoti siltumenerģijas ieguvei, tos dedzinot. Kaut arī siltumenerģijas ieguve ir svarīga enerģijas ražošanas joma un šādi produkcijai ir labvēlīgi tirgus apstākļi, tomēr tā ir produkcija ar zemu pievienoto vērtību. Nākotnē nepieciešams veicināt lielākas pievienotās vērtības radīšanu no bioresursiem. Biodegvielas ražošana pārsvarā tiek uzskatīta par pārejas resursu, kamēr attīstās transportlīdzekļu elektrifikācija. Tajā pašā laikā nākotnē biodegvielai varētu būt pielietojums tādos gadījumos, kad elektrifikāciju ieviest ir sarežģīti.

Atjaunojamo energoresursu īpatsvars bruto enerģijas gala patēriņā Latvijā 2015./2016.gadā bija 37,6% (mērķis 2020. gadā – 40%, bet ES-28 mērķis 20%). Vislielāko ieguldījumu Latvijas AER mērķa struktūrā 2015. gadā ar 76,49% (47,76 PJ) ir veidojusi cietā jeb koksnes biomasa, ko nodrošina biomasas izmantošana enerģijas ražošanā (veido 28,73% no valsts enerģijas bruto galapatēriņā). Tai seko hidroenerģija ar 16,87% (10,53 PJ), biogāze ar 4,27% (2,67 PJ) un biodegviela ar 1,53% (0,95 PJ). Tādējādi 2015. gadā bioenerģija kopumā ar 51,38 PJ ir veidojusi

² Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL establishing the framework for achieving climate neutrality and amending Regulation (EU) 2018/1999 (European Climate Law), Brussels, 4.3.2020 COM(2020) 80 final, 2020/0036 (COD), European Commission.

³ Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam, https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/Latvija_2030_7.pdf

⁴ Ekonomikas ministrija, Informatīvais ziņojums Latvijas Enerģētikas ilgtermiņa stratēģija 2030 – konkurētspējīga enerģētika sabiedrībai, 12. lpp., 21.-34. punkts, 16.05.2013., <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40263360>

⁵ Latvijas bioekonomikas stratēģija 2030, 2.6. sadaļa, https://www.llu.lv/sites/default/files/2018-07/Bioeconomy_Strategy_Latvia_LV.pdf

82,29% ieguldījumu (g.k. cietā biomasa siltumapgādē) līdzšinējā AER mērķa rādītājā. Saskaņā ar Latvijas Enerģētikas ilgtermiņa stratēģiju 2030, atjaunojamās enerģijas īpatsvara nacionāli noteiktais indikatīvais mērķis ir 50 % 2030. gadā.

1.3.4. Stratēģija Latvijas oglekļa mazietilpīgai attīstībai līdz 2050. gadam (OMA)

OMA stratēģijas uzdevumi atsaucas uz Nacionālajā attīstības plānā 2014.-2020. gadam iekļauto sadaļu par energoefektivitāti, kas atsaucas arī uz pāreju uz atjaunojamajiem energoresursiem, stabilu un elastīgu energosistēmu, kas kombinē efektīvu lielas jaudas enerģijas ražošanu ar neliela mēroga enerģijas ražošanu, ko atbalsta viedo tīklu attīstība.

Starp OMA uzdevumiem norādīta arī transporta SEG emisiju samazināšana un pakāpeniska pāreja no fosilo energoresursu izmantošanas uz atjaunojamajiem energoresursiem un alternatīvo pārvietošanās līdzekļu ieviešana; Nodrošināt inovatīvu un atjaunojamus energoresursus izmantojošu tehnoloģiju ieviešanu, lai pilnībā atteiktos no fosilo energoresursu izmantošanas.⁶

1.3.5. Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam

Stratēģija ir ilgtermiņa politikas plānošanas dokuments, kas izstrādāts, lai vienlaicīgi ar klimata pārmaiņu ierobežošanu un samazināšanu vairotu Latvijas tautsaimniecības ekonomisko konkurētspēju, kā arī lai Latvijas iedzīvotājiem tiktu nodrošināta droša dzīves vide.

Stratēģiju plānots īstenot iespējami visaptverošāki, ātrāk un efektīvāk, tādējādi gan izpildot starptautiskos mērķus un uzlabojot iedzīvotāju dzīves kvalitāti, gan arī stiprinot Latvijas ekonomikas konkurētspēju, īstenojot tādus pasākumus:

- ✓ energoefektivitātes paaugstināšana;
- ✓ vietējo (atjaunojamo) energoresursu izmantošanas veicināšana;
- ✓ aprites ekonomikas un bioekonomikas īstenošana, sekmējot klimata tehnoloģiju inovāciju attīstību un ražošanu Latvijā.

Stratēģija ir ilgtermiņa stratēģisks dokuments, ko plānots ieviest, horizontāli integrējot SEG un klimatnoturīguma mērķus visās tautsaimniecības nozarēs.

Paralēli Stratēģijas ieviešanai, plānots nodrošināt periodiskus stratēģijas progresa un ieviešanas efektivitātes novērtējumus, nodrošinot Stratēģijas mērķu sasniegšanu.

⁶ Stratēģija Latvijas oglekļa mazietilpīgai attīstībai līdz 2050. gadam, <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40462398>

2. NEKP2030 STRUKTŪRA UN IETVARŠ

Šobrīd aktuālais attīstības scenāriju tvērums ir balstīts uz NEKP2030 paredzētajiem horizontālajiem pasākumiem un rīcības virzieniem, kā arī uz noteiktiem sasniedzamajiem galvenajiem mērķiem.

NEKP2030 apstiprinātie horizontālie pasākumi (kopā 14):

- 1) H1 Visaptveroši ieviest un īstenot (piemērot) "energoefektivitāte pirmajā vietā" ("energy efficiency first") principu;
- 2) H2 Paplašināt EPS, lai tādējādi būtiski veicinātu energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu īstenošanu lielajos enerģijas piegādātājos un enerģijas patērētājos;
- 3) H3 Vienošanās par energoefektivitātes uzlabošanu, AER izmantošanu un energoefektivitātes pakalpojumu veicināšanu stiprināšana un vienlaicīgs atbalsts vienošanās noslēgšanai un īstenošanai;
- 4) H4 Uzlabot energoetaupījumu uzskaites sistēmu, monitoringu un ziņošanu par veiktajiem pasākumiem;
- 5) H5 Veicināt biogāzes un biometāna ražošanu un biometāna izmantošanu;
- 6) H6 Nodrošināt izcelsmes apliecinājumu sistēmas pilnvērtīgu darbību;
- 7) H7 Paātrināt un vienkāršot AER tehnoloģiju ieviešanas (t.sk. atļauju) procedūru un nodrošināt sabiedrisko labumu no AER projektiem;
- 8) H8 Veicināt AER izmantošanas veicināšanai un energoefektivitātes uzlabošanai nepieciešamā finansējuma ieguvē;
- 9) H9 Izvērtēt iespēju ieviest energoetaupījumu tirdzniecību;
- 10) H10 Veikt izpēti Latvijas teritoriālajos ūdeņos un ģeotermālajos ūdeņos pieejamo AER izmantošanai enerģijas ieguvē (izņemot vēja enerģija), tai skaitā, infrastruktūras izveides izpēte;
- 11) H11 Enerģētikas un klimata padomes darbības paplašināšana;
- 12) H12 Visaptveroši ieviest un piemērot sociālās situācijas aspektu enerģētikas un klimata politikā;
- 13) H13 Izstrādāt risinājumu paralēli pieslēdzamo energoapgādes sistēmu skaitam;
- 14) H14 Izstrādāt pētījumu programmas enerģētikas un klimata mērķu sasniegšanai nepieciešamo pētījumu stimulēšanai.

NEKP2030 apstiprinātie rīcības virzieni (kopā 12):

- 1) RV 1. Ēku energoefektivitātes uzlabošana;
- 2) RV 2. Energoefektivitātes uzlabošana un AER tehnoloģiju izmantošanas veicināšana siltumapgādē un aukstumapgādē, un rūpniecībā
- 3) RV 3. Ne-emisiju tehnoloģiju izmantošanas veicināšana elektroenerģijās ražošanā
- 4) RV 4. Ekonomiski pamatotas enerģijas pašražošanas, pašpatēriņa un AE kopienų veicināšana
- 5) RV 5. Energoefektivitātes uzlabošana, alternatīvo degvielu un AER tehnoloģiju izmantošanas veicināšana transportā
- 6) RV 6. Enerģētiskā drošība, enerģētiskās atkarības mazināšana, pilnīga enerģijas tirgu integrācija un infrastruktūras modernizācija
- 7) RV 7. Atkritumu un notekūdeņu apsaimniekošanas efektivitātes uzlabošana un SEG emisiju samazināšana
- 8) RV 8. Resursu efektīva izmantošana un SEG emisiju samazināšana lauksaimniecībā
- 9) RV 9. Ilgtspējīga resursu izmantošana un SEG emisiju samazināšana un CO2 piesaistes palielināšana zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības sektorā

- 10) RV 10. Fluorēto siltumnīcefekta gāzu (F-gāzu) izmantošanas samazināšanas veicināšana
- 11) RV 11. Nodokļu sistēmas "zaļināšana" un pievilcīguma energoefektivitātei un AER tehnoloģijām uzlabošana
- 12) RV 12. Sabiedrības informēšana, izglītošana un izpratnes veicināšana

NEKP2030 ir balstīts uz sekojošiem galvenajiem pieciem pamtelementiem:

- 1) Dekarbonizācija
 - a) SEG emisijas un CO2 piesaiste
 - b) AER enerģija
- 2) Energoefektivitāte:
 - a) Latvijas energoefektivitātes devums ES energoefektivitātes mērķa izpildē
 - b) Ēku atjaunošanas ilgtermiņa stratēģija, neobligātie starposma mērķi
- 3) Enerģētiskā drošība
 - a) Energoavotu un enerģijas piegāžu no trešajām valstīm dažādošanai;
 - b) Energoimporta samazināšana
 - c) Enerģētikas sistēmas elastības palielināšana
- 4) Iekšējais enerģijas tirgus
 - a) Elektrotīklu starpsavienotība
 - b) Enerģijas pārvades infrastruktūra
 - c) Tirgus integrācija
- 5) Pētniecība, inovācija un konkurētspēja
 - a) Pētniecība un attīstība un inovācijas
 - b) Tīrās enerģijas tehnoloģiju veicināšana 2050.gadam

2.1. NEKP2030 mērķi

NEKP2030 noteiktie galvenie saistošie mērķi un rezultatīvie radītāji enerģijas un klimata kontekstā 2030. gadam ir sekojoši:

- 1) SEG emisiju samazināšanas mērķis 2030. gadā: **-65% pret 1990.g. līmeni;**
- 2) Uzkrātais gala enerģijas ietaupījums 2030. gadā: **1,76 Mtoe.**

1. tabulā ir apkopoti NEKP2030, kā arī ES un Latvijas politikas rezultāti un to galvenie rezultatīvie radītāji (izmantotas Enerģētikas Savienības (EnS) dimensijas⁷).

1. tabula

ES un Latvijas EnS dimensiju politikas rezultāti un to galvenie rezultatīvie radītāji

Politikas rezultāts katrā Plāna dimensijā	ES		Latvija		
	mērķa vērtība		faktiskā vērtība	mērķa vērtība ⁸	
	2020 ⁹	2030 ¹⁰	2017	2020	2030
1.1. SEG emisiju samazināšanas mērķis (% pret 1990.g.)	-20	-40	-57	-	-65
1.1.2. ZIZIMM uzskaites kategorijas (milj.t.) ¹¹	-	0	-	0	-3,1
1.1.3. Transporta enerģijas aprites cikla SEG emisiju intensitātes samazinājums (%)	6	6	0,8	6	≥6
1.2. Enerģijas, kas ražota no AER īpatsvars enerģijas bruto gala patēriņā (%)	20	32	39	40	50
1.3. Enerģijas, kas ražota no AER, īpatsvars enerģijas bruto galapatēriņā transportā (%)	10	14	2,5	10	7¹²
1.4. Moderno biodegvielu & biogāzes ¹³ īpatsvars enerģijas bruto galapatēriņā transportā (%)	-	3,5	0	-	3,5
2.1. Valsts obligātais mērķis – uzkrātais gala enerģijas ietaupījums (Mtoe)	-	-	0,45	0,85	1,76
2.2. Ēku atjaunošanas mērķis (kopā renovēti, m ²)	-	-	398 707	678 460	500 000
3. Importa īpatsvars bruto iekšzemes enerģijas patēriņā (t.sk. bunkurēšana) (%)	-	-	44,1	44,1	30-40
4. Starpsavienojumu jauda (% pret uzstādīto ģenerējošo jaudu)	10	15	60	10	60
5.1. Ieguldījumi P&A (% no IKP)	3	-	0,51	0,7	>2
5.2. Globālās konkurētspējas indekss (vieta pasaulē)	-	-	42	-	augstāk par 42

Kopumā NEKP2030 horizontālie pasākumi un rīcības virzieni ir vērsti uz SEG emisiju samazināšanu un energoefektivitātes paaugstināšanu. Tam arī paredzēts atbalsts, kombinējot dažādus iespējamus finanšu avotus.

2.2. NEKP2030 iespējamais finansējums

Iespējamais finansējums NEKP2030 pasākumu īstenošanai tiek plānots no dažādiem avotiem:

- ES struktūrfondi;

⁷ Regulas 2018/1999 1.panta 2.punkts

⁸ normālrakstā iekļauti jau šobrīd spēkā esošie mērķi, kas ir noteikti saistošos ES tiesību aktos, citos Latvijas politikas plānošanas dokumentos vai tiesību aktos, slīprakstā ir atzīmēti Plānā nosakāmie indikatīvie mērķi, treknrakstā ir atzīmēti Plānā nosakāmie saistošie mērķi

⁹ KEP2020 un pakārtotie ES tiesību akti vai KEPS2030

¹⁰ KEPS2030 un pakārtotie ES tiesību akti

¹¹ SEG emisiju samazināšanas un CO₂ piesaistes mērķis ZIZIMM uzskaites kategorijās 2030. gadā

¹² Mērķis sasniedzams nosakot pienākumu degvielas piegādātājiem, kura ietvaros drīkst tikt izmantota modernā biodegviela un/vai biogāze, kas ražota no Direktīvas 2018/2001 IX pielikumā uzskaitītajām izejvielām, no AER iegūta elektroenerģija, no AER iegūts ūdeņradis, pārstrādāta oglekļa degvielas, kā arī citas biodegvielas vai biomasas degvielas, kas nav ražotas no pārtikas vai dzīvnieku barības kultūraugiem

¹³ Modernajai biodegvielai & biogāzei jābūt ražotai no Direktīvas 2018/2001 IX pielikuma A daļā minētajām izejvielām, piemēram, kūtismēsliem, notekūdeņu dūņām, salmiem, dažādiem atkritumiem u.c.

- Valsts budžets, t.sk., Modernizācijas fonds, EKII¹⁴;
- Pašvaldību budžets, t.sk., pašvaldību budžeta līdzfinansējums;
- Privātais finansējums.

Šobrīd iezīmētais finansējuma apjoms pa sektoriem un plānotajiem pasākumiem ir apkopts nākošajās apakšnodalās.

2.2.1. Komerčiālais un publiskais sektors

2. tabula

Nr. p. k.	Pasākums	Izpildes termiņš ¹⁵	Iespējamais finansējums (EUR) ¹⁶ , tā avoti
1.	Turpināt veicināt energoefektivitātes uzlabošanu valsts ēkās	31.12.2022	~ 300 milj. Avots: ES struktūrfondi Valsts budžets, t.sk., EKII Pašvaldību budžets, t.sk., pašvaldību budžeta līdzfinansējums Privātais finansējums
1.	Turpināt atbalstīt energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu ieviešanu pašvaldību publiskajās ēkās	31.12.2022	~ 100 milj. Avots: ES struktūrfondi Valsts budžets, t.sk., EKII Pašvaldību budžets, t.sk., pašvaldību budžeta līdzfinansējums
3.1.	Veicināt saules enerģijas izmantošanu elektroenerģijas ražošanā	31.12.2023	~ 15 milj. EUR Avots: ES struktūrfondi Valsts budžets, t.sk. EKII Privātais finansējums
2.3.	Veicināt AER izmantošanu un energoefektivitātes uzlabošanu lokālajā siltumapgādē (LSA) un individuālā siltumapgādē Ieviest un veicināt lokālo un individuālo aukstumapgādes sistēmu	31.12.2022	~ 267 milj. Avots: ES struktūrfondi Valsts budžets, t.sk. EKII, Modernizācijas fonds Pašvaldību budžets, t.sk., pašvaldību budžeta līdzfinansējums Privātais finansējums

Kopā komerciālajā un publiskajā sektorā paredzēti ~682 milj. EUR.

¹⁴ Emisijas kvotu izsolišanas instruments

¹⁵ Pēc pasākuma izpildes termiņa, pasākums ir īstenojams vai piemērojams visā Plāna aptvēruma periodā, ja nav norādīts savādāk

¹⁶ Pasākuma īstenošanas periodam

Šobrīd ārkārtas situācijas dēļ apstiprināti ir 4,5 milj. EUR pašvaldību ēkām, kas ir realizējami jau 2020. gadā¹⁷.

2.2.2. Rūpniecības sektors

3. tabula

Nr. p. k.	Pasākums	Izpildes termiņš ¹⁸	Iespējamais finansējums (EUR) ¹⁹ , tā avoti
	Veicināt AER izmantošanu un energoefektivitātes uzlabošanu rūpniecībā un komersantos Pielāgot CSA aukstumapgādei ēkās	31.12.2022	~ 225 milj. Avots: ES struktūrfondi Valsts budžets, t.sk., Modernizācijas fonds Valsts budžets Pašvaldību budžets, t.sk., pašvaldību budžeta līdzfinansējums Privātais finansējums
7.1	Nodokļu politikas pamatnostādņu ietvaros pārskatīt dabas resursu nodokļa likmes un to piemērošanas nosacījumus	31.12.2021 31.12.2021 31.12.2023 21.12.2025	Esošā budžeta ietvaros

Kopā rūpniecības sektorā paredzēts ~225 milj. EUR.

2.2.3. Mājsaimniecību sektors

Daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes paaugstināšanas valsts atbalsta programmā visā Latvijā kopš programmas sākuma 2016. gada pavasarī ir iesniegts 821 projektu pieteikums par provizorisko summu **375 miljoni eiro**. Līdz ar to ir rezervēti visi programmā grantiem paredzētie līdzekļi, un no šā gada 11. janvāra jaunus pieteikumus dalībai programmā Attīstības finanšu institūcija ALTUM nepieņems.

Nākamajā programmas posmā, līdz programmas noslēgumam 2023.gada beigās, notiks iesniegto projektu izvērtēšana, grantu piešķiršana, projektu īstenotāji izvēlēsies piegādātājus, tai skaitā būvniekus, un īstenos māju renovācijas darbus. Visu projektu būvdarbiem jābūt pabeigtiem līdz 2023.gada 30.jūnijam.

Šobrīd tiek plānots piešķirt 75 milj. EUR, lai nebūtu pārrāvums starp iepriekšējo un nākošo atbalsta programmu mājsaimniecībām²⁰, kā arī 2,3 milj. EUR privātmājām.

¹⁷ <https://likumi.lv/ta/id/314859-ministru-kabineta-sedes-attalinata-veida-protokols>

¹⁸ Pēc pasākuma izpildes termiņa, pasākums ir īstenojams vai piemērojams visā Plāna aptvēruma periodā, ja nav norādīts savādāk

¹⁹ Pasākuma īstenošanas periodam

²⁰ <https://em.gov.lv/lv/jaunumi/27825-daudzdzivoklu-maju-renovacija-efektivs-atbalsta-mehanism-atri-covid-19-radito-ekonomisko-seku-mazinasanai>

Nr. p. k.	Pasākums	Izpildes termiņš ²¹	Iespējamais finansējums (EUR) ²² , tā avoti
2	Turpināt veicināt energoefektivitātes uzlabošanu dzīvojamās ēkās	31.12.2022	~ 1,2 mljrd. Avots: ES struktūrfondi Valsts budžets, t.sk., EKII Pašvaldību budžets, t.sk., pašvaldību budžeta līdzfinansējums Privātais finansējums
2	Īstenot energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus privātmājās vai neliela skaita ēku kompleksos, kā arī veicināt efektīvu resursu izmantošanu	31.12.2022	~ 100 milj. Avots: Valsts budžets, t.sk., EKII, Modernizācijas fonds Pašvaldību budžets, t.sk., pašvaldību budžeta līdzfinansējums Privātais finansējums
2	Noteikt nosacījumus AER tehnoloģiju uzstādīšanai ēku energoefektivitātes pasākumu veikšanā	31.12.2022	Esošā budžeta ietvaros
2	Nodrošināt investīciju piesaisti ēku energoefektivitātes pasākumiem	31.12.2025	~ 30 milj. Avots: ES struktūrfondi Valsts budžets, t.sk., EKII Pašvaldību budžets, t.sk., pašvaldību budžeta līdzfinansējums Privātais finansējums
2.4.	Veicināt AER izmantošanu un energoefektivitātes uzlabošanu lokālajā siltumapgādē (LSA) un individuālā siltumapgādē Ieviest un veicināt lokālo un individuālo aukstumapgādes sistēmu	31.12.2022	~ 267 milj. Avots: ES struktūrfondi Valsts budžets, t.sk. EKII, Modernizācijas fonds Pašvaldību budžets, t.sk., pašvaldību budžeta līdzfinansējums Privātais finansējums

Kopā mājsaimniecību sektorā plānots apmēram 1,57 mljrd. EUR.

²¹ Pēc pasākuma izpildes termiņa, pasākums ir īstenojams vai piemērojams visā Plāna aptvēruma periodā, ja nav norādīts savādāk

²² Pasākuma īstenošanas periodam

1.2.4. Pārveidošanas sektors

5. tabula

Nr. p. k.	Pasākums	Izpildes termiņš ²³	Iespējamais finansējums (EUR) ²⁴ , tā avoti
2	Veicināt AER izmantošanu un energoefektivitātes uzlabošanu centralizētajā siltumapgādē Pielāgot CSA aukstumapgādei ēkās	1) 31.12.2022	~550 milj.
		2) 31.12.2023	Avots: <i>ES struktūrfondi</i>
		3) 31.12.2023	<i>Valsts budžets, t.sk., Modernizācijas fonds</i> <i>Pašvaldību budžets, t.sk., pašvaldību budžeta līdzfinansējums</i> <i>Privātais finansējums</i>
		4) 31.12.2022	Esošā budžeta ietvaros
		5) 31.12.2025	~ 1 milj. Avots: <i>ES struktūrfondi</i> <i>Valsts budžets, t.sk., EKII</i> <i>Pašvaldību budžets, t.sk., pašvaldību budžeta līdzfinansējums</i> <i>Privātais finansējums</i>
		6) 31.12.2021 7) 31.12.2022	~ 60 milj.
		31.12.2022	~10 tūkst.
		01.07.2021	Esošā budžeta ietvaros
3.2.	Īstenot starpvalstu projektus atkrastes vēja parku izveidei (sadarbībā ar Lietuvu / Igauniju)	31.12.2030	~750 milj. Avots: <i>ES struktūrfondi – Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments, Kopējo interešu projekti</i> <i>Inovāciju fonds</i> <i>Privātais finansējums</i>
3.3.	Pārskatīt teritoriālos, būvniecības regulējuma un zemes izmantošanas ierobežojumu nosacījumus AER tehnoloģiju izveidei.	31.12.2022	~ 100 tūkst. Avots: <i>valsts budžets</i> Jautājums par papildu finansējumu no valsts budžeta aktivitāšu ieviešanai skatāms likumprojekta par valsts budžetu kārtējam gadam un likumprojekta par vidēja termiņa budžeta ietvaru sagatavošanas un izskatīšanas procesā atbilstoši valsts budžeta finansiālajām iespējām
3.4.	Izstrādāt konceptuālo risinājumu sauszemes vēja parku (vēja enerģijas ražošana) attīstībai	1) 31.12.2021	Esošā budžeta ietvaros
		2) 31.12.2022	
		3) 31.12.2021	

²³ Pēc pasākuma izpildes termiņa, pasākums ir īstenojams vai piemērojams visā Plāna aptvēruma periodā, ja nav norādīts savādāk

²⁴ Pasākuma īstenošanas periodam

Nr. p. k.	Pasākums	Izpildes termiņš ²³	Iespējamais finansējums (EUR) ²⁴ , tā avoti
3.5.	Veicināt AER elektroenerģijas tirdzniecību	1) 01.01.2021 2) 01.07.2021 3) 01.07.2021 4) 31.12.2022	Esošā budžeta ietvaros
3.6.	Atbalstīt inovatīvu un energoefektīvu risinājumu attīstīšanu AER īpatsvara paaugstināšanai energosistēmā (elektroapgāde, siltumapgāde, aukstumapgāde)	31.12.2030	~ 291,9 milj. <i>Avots:</i> <i>ES struktūrfondi</i> <i>Valsts budžets, t.sk. EKII</i> <i>Valsts budžets</i> <i>Privātais finansējums</i>
3.7.	Īstenot starpvalstu projektus atkrastes vēja parku izveidei (sadarbībā ar Lietuvu / Igauniju)	31.12.2030	~750 milj. <i>Avots:</i> <i>ES struktūrfondi – Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments, Kopējo interešu projekti</i> <i>Inovāciju fonds</i> <i>Privātais finansējums</i>
3.8.	Pārskatīt teritoriālos, būvniecības regulējuma un zemes izmantošanas ierobežojumu nosacījumus AER tehnoloģiju izveidei.	31.12.2022	~ 100 tūkst. <i>Avots:</i> <i>valsts budžets</i> Jautājums par papildu finansējumu no valsts budžeta aktivitāšu ieviešanai skatāms likumprojekta par valsts budžetu kārtējam gadam un likumprojekta par vidēja termiņa budžeta ietvaru sagatavošanas un izskatīšanas procesā atbilstoši valsts budžeta finansiālajām iespējām
3.9.	Izstrādāt konceptuālo risinājumu sauszemes vēja parku (vēja enerģijas ražošana) attīstībai	1) 31.12.2021 2) 31.12.2022 3) 31.12.2021	Esošā budžeta ietvaros
3.10.	Veicināt AER elektroenerģijas tirdzniecību	1) 01.01.2021 2) 01.07.2021 3) 01.07.2021 4) 31.12.2022	Esošā budžeta ietvaros
3.11.	Atbalstīt inovatīvu un energoefektīvu risinājumu attīstīšanu AER īpatsvara paaugstināšanai energosistēmā (elektroapgāde, siltumapgāde, aukstumapgāde)	31.12.2030	~ 291,9 milj. <i>Avots:</i> <i>ES struktūrfondi</i> <i>Valsts budžets, t.sk. EKII</i> <i>Valsts budžets</i> <i>Privātais finansējums</i>

Kopā pārveides sektorā paredzēti 1,653 mljrd. EUR.

1.2.5. Lauksaimniecības sektors

6. tabula

Nr. p. k. Pasākums	Darbības rezultāts	Izpildes termiņš ²⁵	Iespējamais finansējums (EUR) ²⁶ , tā avoti
Veicināt biogāzes un biometāna ražošanu un biometāna izmantošanu	1. Izstrādāti attiecīgie tiesību akti, lai ES struktūrfondu vai citu finansējuma avotu ietvaros periodā pēc 2021.gada nodrošinātu biogāzes ražošanas un vienlaicīgi biogāzes attīrīšanas (biometāna ražošanas) iekārtu uzstādīšanu lauksaimniecības saimniecībās (1.klastera saimniecībās – indikatīvi 35% slaucamās govīs, 50% pārējie liellopi, 15% cūkas un 20% mājputni, kas atrodas 1. klastera saimniecībās), kurās vēl nenotiek biogāzes savākšana (biogāzes ražošana).	31.12.2022	~ 30 milj. <i>Avots:</i> <i>ES struktūrfondi</i> <i>Valsts budžets, t.sk.,</i> <i>Modernizācijas fonds</i> <i>Privātais finansējums</i>
	2. Izstrādāti attiecīgie tiesību akti, lai ES struktūrfondu vai citu finansējuma avotu ietvaros periodā pēc 2021. gada ES struktūrfondu un citu finansējuma avotu ietvaros nodrošinātu biogāzes attīrīšanas (biometāna ražošanas) iekārtu uzstādīšanu	31.12.2022	~ 50 milj. <i>Avots:</i> <i>ES struktūrfondi</i> <i>Valsts budžets, t.sk.</i> <i>Modernizācijas fonds</i> <i>Privātais finansējums</i>
	3. Izstrādāti attiecīgie tiesību akti, lai periodā pēc 2021. gada ES struktūrfondu un citu finansējuma avotu ietvaros nodrošinātu biometāna izmantošanai transportā vai stacionārās sadedzināšanas iekārtās nepieciešamās infrastruktūras izveidi	31.12.2022	~ 50 milj. <i>ES struktūrfondi, t.sk.,</i> <i>Eiropas</i> <i>infrastruktūras</i> <i>savienošanas</i> <i>instruments</i> <i>Valsts budžets, t.sk.,</i> <i>Modernizācijas fonds</i>
Veicināt AER tehnoloģiju izmantošanu lauku saimniecībās	1. Izstrādāti attiecīgie tiesību akti, lai periodā pēc 2021. gada piesaistītu ES lauksaimniecības finansējumu energoefektīvu ne-emisiju tehnoloģiju, tostarp akumulācijas iekārtu, uzstādīšanai lauku saimniecībās.	31.12.2023	~ 2 milj. <i>Avots:</i> <i>ES struktūrfondi –</i> <i>Kopējā</i> <i>lauksaimniecības</i> <i>politika</i> <i>Privātais finansējums</i>

Kopā lauksaimniecības sektorā paredzēti 132 milj. EUR.

²⁵ Pēc pasākuma izpildes termiņa, pasākums ir īstenojams vai piemērojams visā Plāna aptvēruma periodā, ja nav norādīts savādāk

²⁶ Pasākuma īstenošanas periodam

1.2.6. Transporta sektors

7. tabula

Nr. p. k.	Pasākums	Izpildes termiņš ²⁷	Iespējamais finansējums (EUR) ²⁸ , tā avoti
3.12.	Atbalstīt ilgtspējīgu infrastruktūras izveidi	1) 31.12.2023 2) 31.12.2026	~ 346,6 milj. ²⁹ Avots: ES struktūrfondi Valsts budžets Privātais finansējums
		31.12.2030.	~ 20 milj. Avots: ES struktūrfondi Valsts budžets Privātais finansējums Pašvaldību finansējums, t.sk., pašvaldību budžeta līdzfinansējums
		31.12.2022	~ 35 tūkst.
3.13.	Veicināt un atbalstīt mazemisiju transportlīdzekļu ³⁰ un bezemisiju transportlīdzekļu ³¹ iegādi privātpersonām vai komersantiem	31.12.2022	~ 30 milj. Avots: Dažādi finanšu instrumenti
		31.12.2022	~ 10 milj.
		30.06.2023	Esošā budžeta ietvaros
3.14.	Veicināt mazemisiju un bezemisiju transportlīdzekļu pārvietošanos lielajās pilsētās	31.12.2025	Esošā budžeta ietvaros
		31.12.2028	Esošā budžeta ietvaros

²⁷ Pēc pasākuma izpildes termiņa, pasākums ir īstenojams vai piemērojams visā Plāna aptvēruma periodā, ja nav norādīts savādāk

²⁸ Pasākuma īstenošanas periodam

²⁹ Šī summa attiecas tikai uz dzelzceļa līniju "Daugavpils – Krustpils", "Rēzekne – Krustpils" un "Krustpils – Rīga" elektrifikāciju

³⁰ Transportlīdzeklis ar šādu CO₂ emisiju apmēru:

01.01.2021.-31.12.2025. – 102 g CO₂ uz km (New European Driving Cycle – NEDC) vai 124 g CO₂ uz km (Worldwide harmonized Light vehicles Test Procedures – WLTP)

01.01.2026.-31.12.2030. – līdz līdz 75 g CO₂ uz km (NEDC) vai 90 g CO₂ uz km (WLTP)

³¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2019.gada 20.jūnija direktīvas Nr.2019/1161, ar ko groza Direktīvu 2009/33/EK par "tīro" un energoefektīvo autotransporta līdzekļu izmantošanas veicināšanu 4.panta 4. un 5.punkts

Nr. p. k.	Pasākums	Izpildes termiņš ²⁷	Iespējamais finansējums (EUR) ²⁸ , tā avoti
3.15.	Palielināt mazemisiju un bezemisiju, transportlīdzekļu skaitu caur publisko iepirkumu veiktajos pakalpojumos un piegādēs.	31.12.2030	Nav zināms <i>Avots: Dažādi finanšu instrumenti - ES struktūrfondi, finansējums no emisijas kvotu izsolīšanas – Modernizācijas fonds, valsts budžets, t.sk. EKII, pašvaldību budžets</i>
		31.12.2022	~ 50 milj. <i>Avots: ES struktūrfondi Valsts budžets, t.sk. EKII Pašvaldību budžets, t.sk., pašvaldību budžeta līdzfinansējums Privātais finansējums</i>
3.16.	Noteikt AER realizācijas pienākumu degvielas piegādātājiem, apvienojot to ar pienākumu samazināt aprites cikla SEG emisijas uz vienu piegādāto enerģijas vienību	31.07.2021	Esošā budžeta ietvaros
3.17.	Pilnveidot sabiedriskā transporta izmantošanas iespējas lielajās pilsētās	31.12.2025	Esošā budžeta ietvaros
3.18.	Attīstīt stāvparku (<i>Park&Ride</i>) infrastruktūras būvniecību	1) 31.12.2023 2) 31.12.2021	~ 15 tūkst. <i>Avots: pašvaldību budžets</i>
3.19.	Veicināt dzelzceļa kā mūsdienīga un videi draudzīga sabiedriskā transporta sistēmas mugurkaula izmantošanu	31.12.2023.	~113,6 milj.
		31.12.2023	Esošā budžeta ietvaros
3.20.	Attīstīt velosatiksmi un velo infrastruktūru, attīstot un pilnveidojot velonovietņu pieejamību, izbūvējot papildu un atjaunojot esošos veloceļus	31.12.2022	~ 15 tūkst.
		31.12.2022	~ 10 milj. <i>Avots: ES struktūrfondi Valsts budžets, t.sk., EKII Valsts budžets</i>
		30.06.2024	Esošā budžeta ietvaros
3.21.	Veicināt gājēju infrastruktūras uzlabošanu	31.12.2025	~ 10 milj.
		31.12.2024	Esošā budžeta ietvaros

Nr. p. k.	Pasākums	Izpildes termiņš ²⁷	Iespējamais finansējums (EUR) ²⁸ , tā avoti
3.22.	Veicināt maza ātruma transportlīdzekļu ³² infrastruktūras attīstību	31.12.2025	~ 10 milj. Avots:
3.23.	Samazināt iedzīvotāju un darījumu pārvietošanās nepieciešamību, veicinot attālināta darba, studiju un citu pakalpojumu saņemšanas iespējas.	31.12.2030	~ 5 milj. Avots: ES struktūrfondi Valsts budžets, t.sk., EKII Valsts budžets Pašvaldību budžets, t.sk., pašvaldību budžeta līdzfinansējums Privātais finansējums
3.24.	Veicināt multimodālo punktu izveidi	31.12.2026	Nav zināms
		31.12.2030	Nav zināms Avots: ES struktūrfondi Valsts budžets
3.25.	Atbalstīt alternatīvo degvielu (moderno biodegvielu, ūdeņraža, elektroenerģijas, u.c. ne-emisiju degvielu) ieguves, ražošanas un infrastruktūras tehnoloģiju izpēti un inovatīvu risinājumu izstrādi to integrēšanai energosistēmā, kā arī mobilitātes, transporta sistēmas un loģistikas risinājumu attīstīšanu energoefektivitātes un vides ilgtspējas uzlabošanai.	31.12.2030	~ 233,5 milj. Avots: ES struktūrfondi Valsts budžets, t.sk. EKII Valsts budžets Privātais finansējums
7.2.	Nodokļu politikas pamatnostādņu ietvaros pārskatīt akcīzes nodokļa likmes un to piemērošanas nosacījumus degvielai	31.12.2022	Esošā budžeta ietvaros
7.3.	Nodokļu politikas pamatnostādņu ietvaros pārskatīt transportlīdzekļiem piemērojamo nodokļu nosacījumus	31.12.2023	Esošā budžeta ietvaros
	Veicināt biogāzes un biometāna ražošanu un biometāna izmantošanu	Biogāzes transportēšanas infrastruktūras attīstība	

Kopā transporta sektorā paredzēti 840,75 milj. EUR.

³² Transportlīdzekļi, kuru maksimālais ātrums ir 45 km/h, piemēram, mazas jaudas motorrolleri, mazas jaudas motocikli, izņemot lauksaimniecības un mežsaimniecības tehniku

1.2.7. Kopsavilkums

Apkopojot NEKP2030 iespējamo finansējumu, var secināt, ka lielākais finansējums no kopējā 5,1 milj. EUR, plānots pārveidošanas, mājsaimniecību un transporta sektoriem.

8. tabula

Iespējamā finansējam apjoms NEKP2030 ietvaros, milj. EUR

Sektors	Iespējamais finansējums, milj. EUR
Publiskais sektors un komercsektors	0,68
Rūpniecības sektors	0,23
Mājsaimniecību sektors	1,57
Pārveidošanas sektors	1,65
Lauksaimniecības sektors	0,13
Transporta sektors	0,84
Kopā:	5,1

2. NODOKĻU IZMAIŅAS

Atbilstoši esošajai situācijai un NEKP2030 tvērumam, nodokļu politika ir viens no instrumentiem, kā veicināt pāreju uz oglekļa mazietilpīgu attīstību un ilgtspējīgāku sabiedrības uzvedību.

Nodokļi ļauj ietekmēt sabiedrības lēmumus un paradumus, kā arī veicināt dažādu bez-emisiju vai maz-emisiju tehnoloģiju un risinājumu plašāku un masveidīgāku izmantošanu.

Lai būtu iespējams pēc iespējas tuvāk reālajiem apstākļiem modelēt iespējamās attīstības scenārijus, nodokļu izmaiņas un tendences tika izanalizētas. Tomēr nodokļu jomā pastāv nenoteiktība, jo uz analīzes veikšanas brīdi tie vēl apstiprināti un pieņemti.

Ņemot vērā publiski pieejamo informāciju, saskaņā ar Valdības rīcības plāna 5.1. uzdevumu Finanšu ministrijai (FM) līdz 31.05.2020. kopā ar valdības sociālajiem un sadarbības partneriem jāizstrādā "Vidēja termiņa valsts nodokļu politikas pamatnostādnes 2021.-2025. gadam". Pamatnostādnēs būs nostiprinātas saistošās nodokļu izmaiņas^{33, 34, 35}.

Ņemot vērā NEKP2030 tvērumu (jo īpaši RV 11. "Nodokļu sistēmas "zaļināšana" un pievilcīguma energoefektivitātei un AER tehnoloģijām uzlabošana"), attīstības scenāriju izstrādē galvenās nodokļu grupas ir sekojošas:

- Akcīzes nodokļi;
- Dabas resursu nodokļi;
- Transporta nodokļi un nodevas.

Balstoties uz to, ka šobrīd nav apstiprinātas iepriekš pieminētās nodokļu politikas pamatnostādnes, šajā posmā plašāk netika skatītas citas nodokļu grupas, piem., pievienotās vērtības nodoklis un tā izmaiņas.

2.1. Akcīzes nodokļi

Akcīzes nodoklis (AN) ir specifisks patēriņa nodoklis, ko piemēro noteiktām patēriņa preču grupām, kuras ir saražotas vai tiek ievestas valstī.

AN mērķis ir ierobežot to preču patēriņu, kas ir kaitīgas apkārtējai videi un cilvēkiem, kā arī dot valstij ieņēmumus, apliekot ar papildu patēriņa nodokli (papildus pievienotās vērtības nodoklim) preces, kas nav pirmās nepieciešamības preces un kas neskar maznodrošinātos. Taču galvenais akcīzes nodokļa mērķis ir fiskālais, t.i., nodrošināt valsts budžeta ieņēmumus.³⁶

2.1.1. Naftas produktu akcīzes nodokļi

Apkopotas akcīzes nodokļa likmes naftas produktiem ir redzams 9. tabulā.

9. tabula

Naftas produkta veids	Akcīzes nodokļa likmes naftas produktiem, EUR ³⁷			
	no 01.01.2016. EUR	no 01.01.2017. EUR	no 01.01.2018. EUR	no 01.01.2020. EUR
Svinu nesaturošais benzīns (par 1000 l)	436,00	436,00	476,00	509,00

³³ https://www.lps.lv/uploads/docs_module/1%20NPP%20virzieni_25.02.2020.pdf

³⁴ <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40484283>

³⁵ <https://likumi.lv/ta/id/313037-par-nozaru-politiku-pamatnostadnem-2021-2027-gada-planosanas-periodam>

³⁶ <https://www.vid.gov.lv/lv/akcizes-nodoklis-1>

³⁷ <https://www.vid.gov.lv/lv/akcizes-nodokla-likmes-0>

Naftas produkta veids	no 01.01.2016.	no 01.01.2017.	no 01.01.2018.	no 01.01.2020.
	EUR	EUR	EUR	EUR
Svinu nesaturošais benzīns, kuram tiek pievienots etilspirts (bio 5%) (par 1000 l) ¹				
Svinu nesaturošais benzīns, kuram tiek pievienots etilspirts (E 85) * (par 1000 l) ²	131,00 (absolūtā spirta saturs no 70 līdz 85 tilpumprocentiem (ieskaitot))	131,00 (absolūtā spirta saturs no 70 līdz 85 tilpumprocentiem (ieskaitot))	142,80 (absolūtā spirta saturs no 70 līdz 85 tilpumprocentiem (ieskaitot))	152,70 (absolūtā spirta saturs no 70 līdz 85 tilpumprocentiem (ieskaitot))
Svinu saturošais benzīns (par 1000 l)	455,32	455,32	594,00	594,00
Dīzeļdegviela (par 1000 l)				
Dīzeļdegviela bio (5%-30% (par 1000 l)) ³	341,00	341,00	372,00	414,00
Dīzeļdegviela ar bio piejaukumu vizmaz 30% (par 1000 l) ⁴				
Biodīzeļdegviela (par 1000 l) ⁵	0,00	0,00	0,00	0,00
Petroleja (par 1000 l)	341,00	341,00	372,00	414,00
Degviela (mazuts) (par 1000 kg)	15,65	15,65	15,65	15,65
Degviela (par 1000 l) ⁶	341,00	341,00	372,00	414,00
Naftas gāzes un pārējie gāzveida ogleņūdeņraži (par 1000 kg) ⁷	206,00	206,00	244,00	285,00
Marķētā degviela (par 1000 l)	56,91	56,91	56,91	56,91
Marķētā degviela (bio 5%) (par 1000 l)	21,34	21,34	21,34	21,34
Dīzeļdegviela lauksaimniekiem ** (par 1000 l) ⁸	50,00	50,00	55,80 no 2018.gada 1.jūlija	62,10
* ar 2018.gada 1.janvāri nodokli par 1000 litriem aprēķina 30 % apmērā no likmes svinu nesaturošam benzīnam ** ar 2018.gada 1.jūliju nodokli par 1000 litriem aprēķina 15 % apmērā no likmes dīzeļdegvielai				
¹ etilspirts, kas iegūts no lauksaimniecības izejvielām un kas ir dehidrēts (ar spirta saturu vismaz 99,5 tilpumprocenti) un absolūtā spirta saturs veido 5,0 tilpumprocentus no kopējā produktu daudzuma				
² etilspirts, kas iegūts no lauksaimniecības izejvielām un ir dehidratēts (ar spirta saturu vismaz 99,5 tilpumprocenti) un absolūtā spirta saturs veido no 70,0 līdz 85,0 tilpumprocentus no kopējā produktu daudzuma				
³ biodīzeļdegviela vai rapšu sēklu eļļa veido no 5 līdz 30 (neieskaitot) tilpumprocentiem no kopējā naftas produktu daudzuma				
⁴ biodīzeļdegviela vai rapšu sēklu eļļa veido vismaz 30 tilpumprocentus no kopējā naftas produktu daudzuma				
⁵ biodīzeļdegviela, kas pilnībā iegūta no rapšu sēklu eļļas un rapšu sēklu eļļa, kuru realizē vai izmanto par kurināmo vai degvielu				
⁶ degviela, kuras kolimetriskais indekss ir mazāks par 2,0 un kinemātiskā viskozitāte 50° C ir mazāka par 25 mm ² /s, tās aizstājējproduktiem un komponentiem				
⁷ ja piegādā izmantošanai par kurināmo - 0 EUR				
⁸ dīzeļdegviela (gāzeļļa) un tāda dīzeļdegviela (gāzeļļa), kurai pievienota no rapšu sēklām iegūta biodīzeļdegviela un kuru izmanto atbilstoši likuma par akcīzes nodokli 18.panta piektajā daļā minētajam veidam, mērķiem un nosacījumiem (lauksaimniecības produkcijas ražošanai, lauksaimniecības zemes apstrādei, kā arī tādās meža vai purva zemes apstrādei, kur kultivē dzērvenes vai mellenes un zemes zem zivju dīķiem apstrādei,				

Naftas produkta veids	no 01.01.2016.	no 01.01.2017.	no 01.01.2018.	no 01.01.2020.
	EUR	EUR	EUR	EUR
ja ir nodrošināti minimālie ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas)un tiek iezīmēti (marķēti) saskaņā ar šā likuma 28.pantu				

Balstoties uz šobrīd pieejamo informāciju, FM uztur priekšlikumu iesaldēt naftas produktu akcīzes nodokļa (turpmāk – AN) likmes uz 3 gadiem (2021.-2023.gads). Šis fakts tiek ņemts vērā scenāriju attīstībā pielietojot AN likmes un to izmaiņas.

Salīdzinājumam, 10. tabulā ir apkopotas esošās AN likmes Baltijas valstīs 2020. gadam.

10. tabula

Naftas produktu AN likmes Baltijas valstīs

Naftas produkts	AN likmes <i>euro par 1000 litriem</i>			
	Latvija 2020	Igaunija 2020	Lietuva 2020	Polija 2020 ³⁸
Bezsvina benzīns	509	563	466	392
Dīzeļdegviela	414	493	372	345

Apkopojums par AN likmi dabas gāzei, atkarībā no tās izmantošanas, ir redzams 11. tabulā.

11. tabula

Akcīzes nodokļa likmes dabasgāzei, EUR³⁹

Preču nosaukums	Līdz 31.03.2017. par 1000 m ³	No 01.04.2017. par MWh
Dabagāze (ja izmanto par kurināmo)	17,07	1,65
Dabagāze (ja izmanto par degvielu)	99,60	9,64
Dabagāze (ja izmanto par kurināmo rūpnieciskās ražošanas procesos)	5,65	0,55

2.2. Akcīzes nodokļa izmaiņas

Atbilstoši pieejamajai informācijai, FM uztur priekšlikumu, kas paredz sākot ar 2021. gadu noteiktās AN likmes dalīt divās daļās: enerģijas un CO₂ komponentēs. Šāda pieeja nozīmē, ka naftas produktiem, kam CO₂ komponente būs lielāka – kopējais AN būs lielāks. Līdz ar to praksē daudz noteiktāk nostiprinātos “piesārņotājs maksā” princips.

Modelējot attīstības scenārijus tiek ņemts vērā FM uzturētā pozīcija par nemainīgu AN naftas produktiem līdz 01.01.2024.

Pēc 01.01.2024. AN sastāv no divām komponentēm un tiek paredzēts, ka CO₂ komponente pieaug, tādējādi palielinot kopējo AN naftas produktiem un kurināmajam.

2.2.1. AN CO₂ komponente naftas produktiem

Paredzētā CO₂ komponente naftas produktiem tiek noteikta ņemot vērā 2019. gadā noteikto vidējo CO₂ emisiju kvotu (EUA) cenu – 25 *euro* par tonnu.

³⁸ https://ec.europa.eu/energy/observatory/reports/Oil_Bulletin_Duties_and_taxes.pdf

³⁹

https://www.fm.gov.lv/lv/sadalas/nodoklu_politika/nodoklu_un_nodevu_sistema_latvija/akcizes_nodoklis/nodokla_likmes/

Naftas produktu AN likmes CO₂ komponentes noteikšana

Naftas produkts	AN likme par 1000 l (kg) (m ³)	CO ₂ likme, euro/ t CO ₂	CO ₂ komponente, euro	CO ₂ komponente, %	Enerģijas satura komponente, euro	Enerģijas satura komponente, %	Enerģijas satura likme, euro/GJ
Svina benzīns (1000 l)	594	25	56,79	9,6%	537,21	90,4%	16,39
Bezsvina benzīns (1000 l)	509	25	56,79	11,2%	452,21	88,8%	13,80
Dīzeļdegviela (1000 l)	414	25	65,43	15,8%	348,57	84,2%	9,87
Petroleja (1000 l)	414	25	62,20	15,0%	351,80	85,0%	10,17
LPG (autogāze) (1000 kg)	285	25	72,57	25,5%	212,44	74,5%	4,62
Dabagāze (1000 m ³)	101	25	47,70	47,2%	53,27	52,8%	1,57

Korekcijas attiecībā uz AN naftas produktiem plānots veikt tikai tādā gadījumā, ja CO₂ cena pieaug vairāk kā 5 euro/t, ņemot vērā iepriekš aprēķināto CO₂ komponenti.

Tiek pieņemts, ka CO₂ cena pieaugs par vidēji 3-5 euro/t CO₂ ik pa 1-3 gadiem. Modelēšanai tika pieņemts, ka CO₂ cena pieaugs sekojoši:

- 2025. gads: 30 EUR/t CO₂;
- 2030. gads: 35 EUR/t CO₂;
- 2040. gads: 70 EUR/t CO₂;
- 2050. gads: 100 EUR/t CO₂.

AN naftas produktiem un to izmaiņas, atkarībā no CO₂ cenas, ir apkopota tabulā

AN naftas produktiem un to izmaiņas, atkarībā no CO₂ cenas

CO ₂ cena, eur/t CO ₂	25	30	35	40	45
Naftas produkts	AN likme par 1000 l (kg) (m ³)	AN likme par 1000 l (kg) (m ³)	AN likme par 1000 l (kg) (m ³)	AN likme par 1000 l (kg) (m ³)	AN likme par 1000 l (kg) (m ³)
Svina benzīns (1000 l)	594	605	617	628	639
Bezsvina benzīns (1000 l)	509	520	532	543	554
Dīzeļdegviela (1000 l)	414	427	440	453	466
Petroleja (1000 l)	414	426	439	451	464
LPG (autogāze) (1000 kg)	285	300	314	329	343
Dabagāze (1000 m ³)	101	111	120	130	139

CO₂ komponenti plānots nepiemērot ilgtspējīgām biodeģvielām (biodīzeļdegvielai, bioetanolam, biometānam un parafinizētajai biodīzeļdegvielai) vai kurināmajiem, bet ir plānots noteikt tikai enerģijas komponenti atbilstoši biodeģvielu enerģijas saturam.

Nosakot enerģijas komponenti -10 *euro* par GJ, tad AN likme biodīzeļdegvielai būtu 330 *euro* par 1000 litriem⁴⁰.

Lauksaimniecībā izmantotajai degvielai AN noteikt vismaz tādā līmenī, lai tas nosedz aprēķināto CO₂ komponenti.

14. tabula

Lauksaimniecībā izmantotās degvielas AN likmes CO₂ komponentes noteikšana

	AN likme, <i>euro par 1000 litriem</i>		AN likme 2021.gadā, <i>euro par 1000 litriem</i>	CO ₂ komponente, <i>euro</i>	Ietekme uz cenu, <i>euro uz litru</i>	
	2019	2020			AN izmaiņa,	Izmaiņa, ieskaitot PVN
Latvija	55,8	62,1	65,4	65,4	0,0033	0,004
Lietuva	56	60				
Igaunija	133	133				

2.2.2. AN CO₂ komponente kurināmajiem

Kurināmajiem AN likmes CO₂ komponenti plānots noteikt sekojoši:

- dīzeļdegvielai (marķētajai degvielai) - 10 *euro* par tonnu, atlikušajai daļai piemērot enerģijas komponenti (1 *euro* par GJ);
- kurināmajam (mazutam un akmeņoglēm) - 25 *euro* par tonnu;
- alternatīvajam kurināmajam (dabasgāzei un naftas gāzei (LPG)) -10 *euro* par tonnu.

15. tabula

Kurināmo AN likmes CO₂ komponentes noteikšana

	AN likme <i>par 1000 l (kg) (m3)</i>	CO ₂ likme, <i>euro/ t CO2</i>	CO ₂ komponente, <i>euro</i>	CO ₂ komponente, %	Enerģijas satura komponente, <i>euro</i>	Enerģijas satura komponente, %	Enerģijas satura likme, <i>euro/GJ</i>
Marķētā dīzeļdegviela (1000 l)	56,91/60*	10	26,17	43,6%	33,83	56,4%	0,96
LPG kurināmais (1000 kg)	0	10	29,03	-	-72,57	-	
Dabasgāze (1000 m ³)	17,28	10	19,08	110%	-1,80	-10%	
Mazuts (1000 kg)	15,65	25	77,40	495%	-61,75	-395%	
Akmeņogles** (1000 kg)	21,3	25	56,76	266%	-35,46	-166%	

*AN likme kurināmajai degvielai saskaņā ar Saeimā iesniegto likumprojektu "Grozījumi likumā "Par akcīzes nodokli"" (Nr.383/Lp13) Likumprojekts pieņemts 1.lasījumā 26.09.2019.

**Likme saskaņā ar Dabas resursu nodokļa likuma 9.pielikumu

AN noteikšana naftas gāzei, ko izmanto kā kurināmo, paredzot CO₂ komponentes ieviešanu (10 *euro/t*), nodrošinās AN sloga izlīdzināšanu ar dabasgāzi, kurai AN jau tiek piemērots kopš 2011.gada jūlija. Tādejādi, nosakot līdzvērtīgu AN slogu, ņemot vērā katra kurināmā radītās CO₂ emisijas, 10 *euro* par tonnu CO₂, AN naftas gāzēm ir jānosaka 29 *euro*

⁴⁰ AN likme biodīzeļdegvielai un parafinizētajai biodīzeļdegvielai saskaņā ar Saeimā iesniegto likumprojektu "Grozījumi likumā "Par akcīzes nodokli"" (Nr.383/Lp13) Likumprojekts pieņemts 1.lasījumā 26.09.2019.

par 1000 kg, bet dabasgāzei jāpalielina no 1,65 *euro* par 1 MWh līdz 1,82 *euro* par 1 MWh jeb par 10,4%.

AN noteikšana naftas gāzei varētu radīt cenas pieaugumu uz balonu (50 litri 21 kg) par 0,74 *euro*, ieskaitot PVN, jeb par nepilniem 3%, ņemot vērā balona mazumtirdzniecības cenu 2020.gadā⁴¹. Savukārt AN pieauguma ietekme uz māsaimniecību, kura dabasgāzi patērē ēdiena pagatavošanai un arī ūdens uzsildīšanai, uz 1 m³ veidotu no 1,7 centi līdz 1,9 centi jeb 0,2 centi, ieskaitot PVN, jeb 0,4% no dabasgāzes tarifa, kas ir spēkā kopš 2020.gada 1.janvāra⁴².

Māsaimniecības, kuras izmanto naftas gāzi apkurei, piemēram, 100 m² mājas apkurei nepieciešamais naftas gāzes patēriņš gadā ir 670 kg, izmaksas pieaugtu par 19,4 *euro* gadā, bet, ieskaitot PVN, izmaksas palielinātos par 23,5 *euro* gadā.

Māsaimniecības, kuras dabasgāzi patērē dzīvokļa vai mājas apkurei, AN pieaugums uz dabasgāzes tarifu dotu 0,7% ietekmi. Vienlaikus jāatzīmē, ka Igaunija AN dabasgāzei ar 2020.gadu ir noteikts 79,14 *euro* par 1000 m³ jeb 7,55 *euro* par 1 MWh, kas ir aptuveni 4,5 reizes augstāks nekā Latvijā piemērotais AN dabasgāzei šobrīd.

2.2.3. Saspiestā dabas gāze

Lai veicinātu saspiestās dabasgāzes uzpildes punktu izveidi Latvijas teritorijā un tās izmantošanu transportlīdzekļos, kuros kā degvielu izmanto dabasgāzi, Satiksmes ministrija (turpmāk – SM) ierosinājusi, līdz 2030.gadam noteikt pilnīgu atbrīvojumu no AN dabasgāzei (CNG), ko izmanto transportā.

Tiek piedāvāts scenārijs, kur paredz terminēti uz pieciem gadiem samazināt AN dabasgāzei, kuru izmanto transportā, paredzot, ka no 2021.gada līdz 2025.gadam AN likme dabasgāzei kā degvielai ir 4,82 *euro* par 1 MWh jeb 50,5 *euro* par 1000 m³.

16. tabula

AN dabasgāzei (CNG), ko izmanto transportā, 50% AN likmes noteikšana

		Esošā likme 2020	Scenārijs		Lietuva**	Igaunija
			2021.-2025.g	No 2026.gada		
Dabasgāze kā degviela	par 1000 m ³	101	50,5	105	0	47,32
	par 1 MWh	9,64	4,82	10	0	4,52

* AN likme dabasgāzei ir pārreķināta no MWh uz 1000 m³, ņemot vērā dabasgāzes parametrus 2018.gada decembrī Conexus Baltic Grid mērīšanas stacijā (Rīga-1)

**AN dabasgāzei, ko izmanto transportā, tika atcelts no 2018.gada

2.3. Dabas resursu nodoklis

Šobrīd tiek analizēt sekojoši Vides aizsardzības un reģionālās ministrijas priekšlikumi dabas resursu nodokļa likmju izmaiņām, kas ir saistītas ar energoresursiem, enerģijas ieguvī, transportlīdzekļiem, emisijām un piesārņojošajām darbībām.

2.3.1. Stacionārās tehnoloģiskajās iekārtas, kas kā kurināmo izmanto kūdru

Tiek plānots atcelt atbrīvojumu par CO₂ emisijām, ja stacionārajās tehnoloģiskajās iekārtās kā kurināmo izmanto kūdru.

Šobrīd kūdras izmantošanai stacionārajās tehnoloģiskajās iekārtās kā kurināmajam paredzēts labvēlīgs režīms – atbrīvojums no DRN samaksas par CO₂ emisijām, kas rodas,

⁴¹ Naftas gāzes balona (50 litru) mazumtirdzniecības cena 26,50 *euro*

⁴² <https://lg.lv/majai/tarifi-un-kalkulators>

izmantojot kūdru. Kūdra nav atjaunojamais energoresurss. Tas ir pretrunā ar vispārējiem politiskajiem uzstādījumiem par siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisiju samazināšanu.

17. tabula

Atbrīvojuma par CO₂ emisijām, ja stacionārajās tehnoloģiskajās iekārtās kā kurināmo izmanto kūdru, atcelšana

	Esošā likme	Paaugstinātā likme		
		2021	2022	2023
Oglekļa dioksīda (CO ₂) emisija kūdras izmantošanai stacionārajās tehnoloģiskajās iekārtās, <i>euro par tonnu</i>	0	12	15	15

2.3.2. Dabas resursu nodevas likme par pirmo reizi pastāvīgi reģistrētiem transportlīdzekļiem

Plānots paaugstināt DRN likmi par pirmo reizi pastāvīgi reģistrētiem transportlīdzekļiem, jo VARAM ir izvērtējusi DRN piemērošanu Latvijā pirmo reizi pastāvīgi reģistrētiem transportlīdzekļiem un esošo situāciju nolietoto transportlīdzekļu apsaimniekošanas jomā.

Lai nodrošinātu, ka transportlīdzekļi, uz kuriem attiecas Nolietotu transportlīdzekļu apsaimniekošanas likums, tiktu atbilstoši apsaimniekoti un motivētu īstenot ražotāju atbildības principu, nepieciešams paaugstināt DRN likmi par transportlīdzekļiem.

18. tabula

DRN likmes par pirmo reizi pastāvīgi reģistrētiem transportlīdzekļiem paaugstināšana

	Esošā likme	Paaugstinātā likme		
		2021	2022	2023
Pirmo reizi reģistrētie transportlīdzekļi, <i>euro</i>	55	65		

2.3.3. Fiksētais nodokļa maksājums par C kategorijas piesārņojošo darbību emisijām

Plānots paaugstināt fiksēto nodokļa maksājumu par C kategorijas piesārņojošo darbību emisijām – no 71,14 līdz 250 *euro*.

Pētījumā “Dabas resursu nodokļa likmju piemērošanas efektivitātes izvērtēšana” (SIA “Ernst & Young Baltic”, 2019.) tika izvērtēta fiksētā nodokļa maksājuma par C kategorijas piesārņojošām darbībām efektivitāte.

Fiksētais maksājums par C kategorijas piesārņojošajām darbībām 50 LVL apmērā tika noteikts DRN likumā 2006. gadā, un attiecīgi 2014.gadā konvertēts uz eiro. Šobrīd fiksētais nodokļa maksājums ir 71,14 *euro*.

2006.gadā noteiktās DRN likmes par ūdens un gaisa piesārņošanu salīdzinājumā ar 2020. gadā spēkā esošajām likmēm ir paaugstinātas. Turpretī, fiksētais maksājums visā šajā laika periodā nav mainījies, kā rezultātā fiksētais nodokļa maksājums nav proporcionāls citām nodokļa likmēm par vides piesārņošanu un, tādēļ nevar tikt uzskatīts par efektīvu. Pētījumā secināts, ka šo maksājumu nepieciešams pakāpeniski pacelt par 250-300%, atstājot iespēju nodokli aprēķināt un maksāt atbilstoši nodokļa maksātāja faktiskā piesārņojuma veidam un apjomam.

DRN fiksētā maksājuma par C kategorijas piesārņojošu darbību emisijām paaugstināšana

	Esošā likme	Paaugstinātā likme		
		2021	2022	2023
Fiksētais nodokļa maksājums par C kategorijas piesārņojošu darbību, <i>euro</i>	71,14	178	200	250

2.3.4. Dabas resursu nodokļa likmes par emisijām gaisā

Plānots paaugstināt DRN likmes par emisijām gaisā (PM₁₀, NH₃ un NO_x). Pētījumā "Dabas resursu nodokļa likmju piemērošanas efektivitātes izvērtēšana" (SIA "Ernst & Young Baltic", 2019.) tika izvērtēta DRN likmju par gaisa piesārņošanu efektivitāte un izstrādāti priekšlikumi nepieciešamajām likmju izmaiņām, ievērojot piesārņojošo vielu emisiju prognozes un emisiju samazināšanas mērķus 2030.gadam.

DRN likmes par emisijām gaisā paaugstināšana

	Esošā likme	Paaugstinātā likme		
		2021	2022	2023
Daļiņas PM ₁₀ , <i>euro par tonnu</i>	75,00	105	120	135
Amonjaks (NH ₃), sērūdeņradis (H ₂ S) un pārējie neorganiskie savienojumi, <i>euro par tonnu</i>	18,50	50	70	90
Sēra dioksīds (SO ₂), slāpekļa oksīdi (NO _x – slāpekļa oksīdu summa, pārrēķināta uz NO ₂), <i>euro par tonnu</i>	85,37	125	140	160

2.3.5. DRN likme par zemes dziļu derīgo īpašību izmantošanu, iesūknējot ģeoloģiskajās struktūrās dabasgāzi

Plānots paaugstināt DRN likmi par zemes dziļu derīgo īpašību izmantošanu, iesūknējot ģeoloģiskajās struktūrās dabasgāzi.

Ģeoloģiskās struktūras, kurās iespējams glabāt dabas gāzi, ir Latvijas zemes dziļu bagātība. Likmi sāka piemērot no 2005.gada 1.jūlija, un nodokļa likme nav tikusi pārskatīta kopš tā laika, kas neatbilst ekonomiskajiem procesiem valstī.

DRN likmes par zemes dziļu derīgo īpašību izmantošanu, iesūknējot ģeoloģiskajās struktūrās dabasgāzi paaugstināšana

	Esošā likme	Paaugstinātā likme		
		2021	2022	2023
Zemes dziļu derīgo īpašību izmantošana, iesūknējot ģeoloģiskajās struktūrās dabasgāzi, <i>euro par 100 m³</i>	0,0143	0,3		

2.4. Transportlīdzekļu nodokļi un nodevas

Šobrīd aktīvāk notiek virzība uz "piesārņotājs maksā" principa iedzīvināšanu arī transporta sektorā. Tas nozīmē, ka nodokļi un nodevas fokusējās uz CO₂ ietilpīgāku pārvietošanās veidu samazināšanu vai to izmantošanas ierobežošanu.

2.4.1. Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodoklis

Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokli (turpmāk – TEN) jeb ikgadējo nodokli transportlīdzekļiem piemēro lielākais vairums ES dalībvalstu un OECD dalībvalstu, izņemot Igauniju, Lietuvu, Poliju un Slovēniju, tomēr Polijā un Slovēnijā piemēro vieglajiem automobiļiem reģistrācijas nodokli.

Savukārt ikgadējo nodokli vieglajiem transportlīdzekļiem Lietuva un Igaunija nav ieviesusi vispār, līdz ar to nav pamatots apgalvojums, ka šajās valstīs ikgadējais nodoklis vieglajiem transportlīdzekļiem ir iekļauts akcīzes nodoklī par degvielu.

TEN likmes vieglajiem automobiļiem aprēķina šādi:

- ✓ automobiļiem, kuri pirmo reizi reģistrēti līdz 31.12.2004. – pēc pilnas masas;
- ✓ automobiļiem, kuri pirmo reizi reģistrēti no 01.01.2005. – 31.12.2008. – pēc pilnas masas, motora tilpuma un motora maksimālās jaudas;
- ✓ automobiļiem, kuri pirmo reizi reģistrēti no 01.01.2009. – pēc CO₂ izmešiem.

2.4.2. Aktuālie priekšlikumi izmaiņām TEN noteikšanā transportlīdzekļiem:

Šobrīd ir divi priekšlikumi, kas paredz izmaiņas TEN noteikšanas kārtībā transportlīdzekļiem.

Pirmais priekšlikums paredz, TEN piemērošanas principu (pēc CO₂) attiecināt uz kravas automobiļiem, kuri pirmo reizi reģistrēti no 2009.gada 1.janvāra, ar pilno masu līdz 3,5 t (N1 kategorija), kā arī ņemot vērā EURO izmešu standartu (šobrīd TEN nosaka tikai pēc pilnās masas).

22. tabula

TEN likmju principa (pēc CO₂ izmešiem) piemērošana kravas automobiļiem ar pilno masu līdz 3,5 t (N₁ kategorija)

Kravas auto (piemēram)	Pilna masa, kg	CO ₂ izmeši, g/km	Dzinējs	Motora izmešu standarts	TEN likme 2020.gadā, euro	TEN likme 2021.gadā, euro
Toyota Hilux Double Cab ar mehānisko pārnesumkārbu SR ar	3210	247	Dīzeļdzinējs, 2396 cm ³ , 110 kW	Euro 6	219	264

Otrais priekšlikums paredz pārskatīt TEN likmes kravas automobiļiem un autobusiem, ņemot vērā inflācijas pieauguma tempu kopš 2011.gada, (ar TEN aizstāja ikgadējo transportlīdzekļu nodevu, likmes nepārskatot).

Papildu notiek diskusija par sekojošiem SM priekšlikumiem, kas paredz:

- a) piemērot jaunas TEN aprēķina likmes tiem transportlīdzekļiem, kuriem CO₂ izmeši ir noteikti atbilstoši jaunajai CO₂ izmešu metodei (WLTP)⁴³ un, lai tās būtu pielīdzināmas TEN likmēm, kas aprēķinātas, izmantojot ar iepriekšējo metodi (NEDC)⁴⁴ noteiktos CO₂ izmešus. Transportlīdzekļiem, kuriem CO₂ izmeši ir noteikti, izmantojot gan NEDC metodi, gan WLTP metodi, TEN aprēķinam izmantot CO₂ radītājus, kas noteikti

⁴³ Pasaulē saskaņotā vieglo transportlīdzekļu testēšanas procedūra (Worldwide Harmonised Light Vehicle Test Procedure WLTP), spēkā no 2018.gada 1.septembra

⁴⁴ Jaunais Eiropas braukšanas cikls (New European Driving Cycle (NEDC))

saskaņā ar WLTP metodi. Satiksmes ministrijas novērtētā provizoriskā ietekme uz budžetu ir neitrāla;

- b) ieviest TEN likmi 90% apmērā (tiktu piemērots koeficients – 0,9), ja transportlīdzeklim veikta pārbūve un kā degvielas veids ir norādīts dabasgāze vai naftas gāze. Tas ir samazinātu CO₂ izmešus vidēji par 20-25%. Tādējādi tiktu piemēroti TEN atvieglojumi tiem transportlīdzekļiem, kas pārbūvējot ir aprīkoti ar gāzes barošanas iekārtām un kā degvielas veidu izmanto naftas gāzi vai dabasgāzi.
- c) ieviest aprēķinā papildus nodokļa likmes atkarībā no transportlīdzekļa motora izmešu līmeņa (EURO I, II, III, IV, V, VI) autobusiem un kravas transportlīdzekļiem.
- d) samazināt TEN likmes visiem transportlīdzekļiem līdz 50%, vienlaikus ieviešot ALN (vinjetes) piemērošanu vieglajiem transportlīdzekļiem⁴⁵. Mērķis ir, ka piesārņotājs maksā atkarībā no uz ceļa pavadītā laika, nevis no aktīvās piekļuves ceļu satiksmes statusa un atrašanās ekspluatācijā. Tas nozīmē, ka transportlīdzekļiem, kas neizmanto valsts galvenos autoceļus, būs mazāki izdevumi ceļu nodokļiem. Savukārt, laika ALN (vinjetes) piemērošana ārzemēs reģistrētiem transportlīdzekļiem, kas šķērso Latvijas teritoriju, ļaus palielināt Valsts autoceļu fonda finansējumu, ko var novirzīt galveno autoceļu atjaunošanai un uzturēšanai.

2.4.3. Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis

Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa (turpmāk – UVTN) **mērķis** ir piemērot nodokli par automobiļiem, kuri ir uzņēmēju īpašumā vai turējumā un tiek izmantoti ne tikai saimnieciskās darbības nodrošināšanai, bet arī privātajām vajadzībām. Uzņēmēji, kuri automobiļus izmanto tikai saimnieciskajā darbībā, tos deklarē Ceļu satiksmes drošības direkcijas uzturētajā Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā un ir atbrīvoti no uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa maksāšanas.

UVTN likmes ir noteiktas kā nemainīgs skaitlis, nevis izteiktas procentuālā izteiksmē, kā lielākajai daļai nodokļu. Tādējādi šāda veida nodokļa likmes paliek nemainīgas, neskatoties uz patēriņa cenu izmaiņām. Ņemot to vērā, ir nepieciešams pārskatīt UVTN likmes ik pēc noteikta laika perioda un veikt to indeksēšanu atbilstoši inflācijas apjomam. Ievērojot šos nosacījumus UVTN likmes tiek palielinātas, ņemot vērā patēriņa cenu indeksa izmaiņas, sākot no 2017.gada. Arī iepriekš UVTN likmes indeksēja, ievērojot Centrālās statistikas pārvaldes aprēķinātā patēriņa cenu indeksa izmaiņas 2014.gadā pret 2010.gadu un tās attiecīgi piemēroja ar 2016.gada 1.janvāri.

23. tabula

UVTN likmju indeksācija, ņemot vērā inflācijas pieauguma tempu no 2017.gada

Transportlīdzekļi	UVTN likme 2020.gadā, <i>euro mēnesī</i>	UVTN likme 2021.gadā, <i>euro mēnesī</i>
Līdz 2000 cm ³	29	31
No 2001 cm ³ līdz 2500 cm ³	46	49
No 2501 cm ³ līdz 3000 cm ³	62	66

Papildus iepriekšminētajām izmaiņām ir veikts arī sīkaks sadalījums automobiļiem pēc to motora tilpuma, kā rezultātā atsevišķi ir izdalīti transportlīdzekļi ar lielu motora tilpumu, proti,

⁴⁵ Ņemot vērā to, ka šobrīd notiek ES Direktīvas 1999/62/EK "Par dažu infrastruktūru lietošanas maksas noteikšanu smagajiem kravas transportlīdzekļiem" priekšlikumu izstrādāšana un apspriešana arī attiecībā uz kārtību, kā iekasējama maksa par infrastruktūras lietošanu, tostarp maksas diferenciāciju atkarībā no transportlīdzekļu ekoloģiskajiem raksturlielumiem.

automobiļiem ar motora tilpumu, kas pārsniedz 3000 cm³ tiek noteikta jauna UVTN likme 82 *euro* apmērā.

Ņemot vērā to, ka šobrīd būtiski ir stiprināt rīcību klimata pārmaiņu mazināšanai, tad kā viens no pasākumiem ir mēģināt ierobežot komersantus izmantot automobiļus ar liela tilpuma motoru privātajām vajadzībām.

24. tabula

Papildus likmes transportlīdzekļiem, kuru motora tilpums pārsniedz 3000 cm³, noteikšana

Transportlīdzekļi	UVTN likme 2020.gadā, <i>euro mēnesī</i>	UVTN likme 2021.gadā, <i>euro mēnesī</i>
Virš 3000 cm³	62	82

Arī Igaunijā no 2018.gada 1.janvāra ir ieviests nodoklis par uzņēmuma automobiļa izmantošanu darbinieku personīgajām vajadzībām. Nodokli aprēķina, ņemot vērā divus kritērijus, proti, automobiļa vecumu un motora maksimālo jaudu kilovatos. Tāpat Igaunijas uzņēmējiem ir iespējams deklarēt to, ka transportlīdzeklis tiek izmantots tikai saimnieciskās darbības vajadzībām un nodokli par automobili nemaksāt.

SM piedāvā atbrīvot no UVTN nomaksas transportlīdzekļus, kurus izmanto pasažieru komercpārvadājumos ar taksometriem, lai novērstu iespēju, samaksājot UVTN taksometra pārvadājumi tiek veikti neieslēdzot skaitītāju vai vispār bez tā, kontrolei sniedzot informāciju, ka pasažieru pārvadājumi šajā brīdī netiek veikti, līdz ar to neuzskaitot ieņēmumus. Vienlaikus ietverot izņēmumu par taksometriem *Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likumā*, priekšlikums noteikt, ka transportlīdzekļiem jābūt komersanta īpašumā (izņemot finanšu līzings gadījumā). Transportlīdzekļu reģistrācija komersanta īpašumā uzdod par pienākumu komersantam veikt transportlīdzekļa ekspluatācijas laika un izmaksu uzskaiti, kā arī tiek nodrošinātas VID tiesības liegumiem darbībām ar komersanta īpašumā esošu mantu nodokļu nenomaksas gadījumos.

2.4.4. Vieglo automobiļu reģistrācijas nodoklis

Ņemot vērā esošās tendences vairākās Eiropas pilsētās mazināt gaisa piesārņojumu, liedzot to centros iebraukt automobiļiem ar zemāku emisiju standartu, tādejādi var papalielināties vecu un ekoloģiski kaitīgāku vieglo automobiļu, it sevišķi ar dīzeļdzinēju aprīkotu, plūsma uz Latviju. Atbilstoši VARAM priekšlikumam, lai ietekmētu patērētāja izvēli par labu klimatam un videi draudzīgāka vieglā automobiļa iegādes brīdī, ir nepieciešams atkārtoti ieviest transportlīdzekļu reģistrācijas nodokli (turpmāk - TRN).

Lietuvā ar 2020.gada 1.jūliju ir paredzēts ieviest reģistrācijas nodokli vieglajiem un kravas automobiļiem (M₁ un N₁ kategorija) atkarībā no CO₂ izmešiem, vienlaikus paredzot atbrīvojumu no reģistrācijas nodokļa, ja CO₂ izmešu apjoms ir līdz 130g/km. Turklāt reģistrācijas nodokļa apmērs par tādā paša CO₂ emisiju daudzumu transportlīdzekļiem, kas ir aprīkoti ar dīzeļdzinēju, būs divas reizes augstāks nekā ar benzīna dzinēju aprīkotam transportlīdzeklim, bet transportlīdzeklim, kurš ir aprīkots ar gāzes kā degvielas barošanas iekārtu, reģistrācijas nodokļa apmērs tiek samazināts par 10%.

Lietuvā piemērojamās vieglajiem automobiļiem un vieglajiem kravas automobiļiem (M1 un N1 kategorija) reģistrācijas nodokļa likmes, kas stāsies spēkā no 2020.gada 1.jūlija, EUR

no	līdz	Nodokļa likme atkarībā no degvielas veida		
		Dīzēlis	Benzīns	Gāze
0	115	0	0	0
116	130	0	0	0
131	140	30	15	13,5
141	150	60	30	27
151	160	90	45	40,5
161	170	120	60	54
171	180	150	75	67,5
181	190	180	90	81
191	200	210	105	94,5
201	210	240	120	108
211	220	270	135	121,5
221	230	300	150	135
231	240	330	165	148,5
241	250	360	180	162
251	260	390	195	175,5
261	270	420	210	189
271	280	450	225	202,5
281	290	480	240	216
291	300	510	255	229,5
301 un vairāk		540	270	243

Lai novērstu vecu un nolietotu vieglo auto ieviešanu reģistrēšanu Latvijā no Rietumeiropas valstīm, kā arī no Lietuvas ir nepieciešams izvērtēt, kādā apmērā noteikt reģistrācijas nodokļa likmes, kā arī tās koriģēt atkarībā no motora emisiju standarta.

Šobrīd tiek vērtēti sekojoši priekšlikumi TRN ieviešanai transportlīdzekļiem:

- 1) atjaunot vieglo automobiļu reģistrācijas nodokli, lai novērstu vecu un ekoloģiski kaitīgu vieglo automobiļu ieplūšanu no Rietumeiropas un reģistrēšanu Latvijā, ņemot vērā VARAM un SM izteiktos piedāvājumus. Reģistrācijas nodokļa likmes noteikšanai kā kritērijus izmantojot vieglā automobiļa vecumu, degvielas tipu, CO₂ izmešus, EURO standartu un automobiļa vērtību, neieskaitot PVN;
- 2) atjaunot reģistrācijas nodokli arī motocikliem, ņemot vērā motora darba tilpumu (cm³).

Piemērs TEN ieviešanas likmēm TL, kas reģistrēti no 2009.gada

CO ₂ rādītājs	Ieviešanas likme, <i>euro</i>
līdz 50	200
51-95	212
96-115	248
116-130	284
131-155	320
156-175	344
176-200	368
201-250	464
251-300	608
301-350	752
virs 350	956

Latvijā 2019.gadā pirmoreiz reģistrēto vieglo (M1) un vieglo kravas (N1) automobiļu skaits bija 71 tūkst. Piemērojot Lietuvas modeli, jāņem vērā, ka reģistrācijas nodokli nemaksātu 26% pirmoreiz reģistrēto vieglo (M1) un vieglo kravas (N1) automobiļu ar dīzeļa motora tipu, 41% ar benzīna motora tipu un 12% ar papildu gāzes (LPG, CNG/LNG) iekārtām aprīkotu pirmoreiz reģistrēto automobiļu, jo tie atbilst CO₂ izmešu kategorijai, kas atbrīvota no nodokļa.

SM priekšlikums - no 2021. gada piemērot nodokli (TEN par ieviešanu) tiem vieglajiem transportlīdzekļiem, kas tiek otrreiz reģistrēti (ievest) Latvijā, un ir vecāki par 5 gadiem, paredzēts, lai daļēji ierobežotu nolietoto ar fosilo degvielu darbināmos transportlīdzekļus ieviešanu Latvijā.

2.4.5. Autoceļu lietošanas nodeva

Šobrīd tiek vērtēti sekojoši SM priekšlikumi:

- 1) ieviest ALN kravas transportlīdzekļiem ar pilnu masu līdz 3000 kg.
- 2) ieviest ALN piemērošanu autobusiem un T5 kategorijas ritenštraktoriem, kuri konstruktīvi paredzēti braukšanai ar ātrumu, kas pārsniedz 40 km/h.
- 3) ieviest ALN (vinjetes) piemērošanu vieglajiem transportlīdzekļiem, vienlaikus samazinot TEN visiem transportlīdzekļiem līdz 50%, kas reģistrēti Latvijā. Mērķis: aktīvāk iedzīvināt piesārņotājs maksā principu.

3. SCENĀRIJU IZVEIDE

Nemot vērā NEKP2030 struktūru un tā ietvarā iepļānoto pasākumu un rīcības virzienu, kā arī šobrīd iezīmēto iespējamo finansējumu, kā arī plānotos nodokļu izmaiņas un saistīto likmju tendences, tika veikta scenāriju izveide.

Lielākā nenoteiktība ir tieši saistībā ar nodokļu likmēm un to paredzētajām izmaiņām, kas ir viens no spēcīgākajiem politikas instrumentiem, lai veicinātu visas energosistēmas pārkārtošanos klimatneitralitātes virzienā.

Modelī tiek izveidoti 4 pamata scenāriji – bāzes scenārijs, bāzes scenārijs ar NEKP2030 kumulatīvo galapatēriņa mērķi, NEKP scenārijs ar Nacionālā enerģētikas un klimata plāna rīcības politikām un NEKP scenārijs ar kumulatīvo galapatēriņa ietaupījuma mērķi (skat. 3.1. att.). Tāpat izveidots references scenārijs, kurā nav iekļauti esošie nodokļi.

3.1. Scenāriju matrica

Lai vieglāk varētu aprakstīt scenārijus un to savstarpējo saikni, tika izveidota scenāriju matrica.

	Bez NEKP2030 gala patēriņa mērķiem	Ar NEKP2030 gala patēriņa mērķiem
Bez NEKP2030 pasākumiem	1. scenārijs <i>Bāzes scenārijs</i>	3. scenārijs
Ar NEKP2030 pasākumiem un paredzēto finansējumu	2. scenārijs	4. scenārijs

+

Klimatneitralitāte 2050. gadā

3.1. attēls. Scenāriju matrica

3.1.1. 0. scenārijs - References scenārijs

References scenārijs jeb Nulles scenārijs ir balstīts uz 2017. gada situāciju (energobalance, energoresursu struktūra, enerģijas pieprasījums, iedzīvotāju skaits, iekšzemes kopprodukts u.c. parametri), t.i. tas ir “iesaldēts” 2017. gads. Praktiski šis scenārijs ir paredzēts, lai varētu salīdzināt citus attīstības scenārijus un iegūt iespēju identificēt to attīstības tempus un trajektoriju, kā arī būtiskās izmaiņas.

References scenārijā netiek iekļauti esošie nodokļi, kā CO₂ un DRN, kā arī netiek iekļauta prasība no 2020.g. palielināt biodegvielu piejaukumu dīzeļdegvielai un benzīnam. References scenārijā biodegvielu piejaukums tiek piemērots 2017.g. līmenī un tiek saglabāts nemainīgs visu modelēšanas periodu.

3.1.2. 1. scenārijs - Bāzes scenārijs

Bāzes scenārijs ir scenārijs, kas aprakstīs attīstības trajektoriju, ja paliek spēkā esošie politikas atbalsta instrumenti, nodokļi un citi nosacījumi. Būtiski atzīmēt, ka šobrīd bāzes scenārijam būs ietekme no COVID-19, kuras patiesos apmērus varēs redzēt tikai 2020. gada enerģijas bilancē, kas būs pieejama 2021. gadā.

Jau šobrīd ir sagaidāms, ka enerģijas pieprasījums ir samazinājies un ekonomiskā aktivitāte ir mazinājusies.

Bāzes scenārijā iekļauti esoši nodokļi, kā DRN, CO₂ nodoklis, akcīzes nodoklis fosilajiem resursiem un diversificēts akcīzes nodoklis dabasgāzei industrijas sektoram un transporta sektoram, tāpat iestrādāts transportlīdzekļu ekspluatācijas nodoklis. Kā arī sākot ar 2020.gadu iekļauta obligātā piejaukuma daļa biodegvielai – 10% benzīnam un 7% dīzeļdegvielai. Bāzes scenārijā iekļauts arī daudzīvokļu ēku siltināšanas apjoms, kas norisinās ar ES fondu nodrošināto grantu ēku siltināšanai 156 miljonu apmērā. Siltināšanas apjomi m² iegūti no Sistēmdinamikas modeļa un iekļauti kā ieejas dati TIMES modelī.

3.1.3. 2. scenārijs - NEKP2030 Scenārijs

Šis scenārijs paredz pilnībā ieviest praktiski visus NEKP 2030 4. pielikumā paredzētos pasākumus ar tur paredzēto finansējumu un īstenošanas nosacījumiem.

NEKP scenārijā ir iekļauti Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 4.pielikuma īstenošanas pasākumi, kas ir definēti ar konkrētu finansējuma apjomu. Tāpat iestrādāti arī nefinansiāli pasākumi, kā piemēram, komforta koeficienta pacelšana sabiedriskajam transportam (sabiedriskā transporta pilnveidošanas iespēju paaugstināšanas efekts), ierobežojumi uzstādīt cieto vai šķidro fosilo kurināmo iekārtas siltumapgādē u.c.

Tiešā un netiešā veidā iestrādātie pasākumi ir:

- Biogāzes un biometāna ražošanas un biometāna izmantošanas veicināšana
- Valsts un pašvaldību publisko ēku energoefektivitātes uzlabošanas veicināšana
- AER izmantošanas un energoefektivitātes uzlabošana lokālajā siltumapgādē un individuālā siltumapgādē veicināšana
- Saules enerģijas izmantošana elektroenerģijas ražošanā veicināšana
- AER izmantošanas un energoefektivitātes uzlabošanas rūpniecības un komercsektorā veicināšana
- AER izmantošanas un energoefektivitātes uzlabošanas centralizētajā siltumapgādē veicināšana
- Ierobežojumu uzstādīt jaunas tikai cieto vai šķidro fosilo kurināmo sadedzināšanas iekārtas noteikšana
- Atkrastes vēja parka izbūve
- Energoefektivitātes uzlabošana dzīvojamās ēkās veicināšana
- Ilgtspējīgas infrastruktūras izveides atbalstīšana
- Mazemisiju transportlīdzekļu un bezemisiju transportlīdzekļu iegāde privātpersonām vai komersantiem veicināšana
- Dzelzceļa kā mūsdienīga un videi draudzīga sabiedriskā transporta sistēmas mugurkaula izmantošanas veicināšana
- Velosatiksmes, velo infrastruktūras un gājēju infrastruktūras uzlabošanas veicināšana

3.1.4. 3. scenārijs - Bāzes scenārijs ar kumulatīvā enerģijas galapatēriņa ietaupījuma mērķi

Šis scenārijs iekļauj visus bāzes scenārija nosacījumus un galapatēriņa mērķa ietaupījumu, kas aprēķināts par pamatu ņemot 2018.g. energobilances galapatēriņa vērtību. No šīs vērtības nākamajos gados līdz 2030.g. atskaitīti 1,34 PJ. Pēc 2030.gada kumulatīvais ietaupījums netiek noteikts par mērķi TIMES modelī..

3.1.5. NEKP scenārijs ar kumulatīvā enerģijas galapatēriņa ietaupījuma mērķi

Šis scenārijs iekļauj visus NEKP scenārija nosacījumus un kumulatīvo galapatēriņa mērķi, kas aprēķināts par pamatu ņemot 2018.g. energobilances galapatēriņa vērtību. No šīs vērtības nākamajos gados līdz 2030.g. atskaitīti 1,34 PJ. Pēc 2030.gada kumulatīvais ietaupījums netiek noteikts par mērķi TIMES modelī.

3.1.6. 5. scenārijs - Klimatneitralitāte 2050. gadā

Ņemot vērā plašo modeļa ievades datus un rezultātus ietekmējošo faktoru daudzumu (piem., precīzākas nākotnes attīstības prognozes, nodokļu reforma, Eiropas Zaļais kurss u.c.), 5. scenārijs šobrīd tiek izstrādāts un papildināts.

3.2. Attīstības scenāriju korigēšana

Ņemot vērā pietiekoši lielu nenoteiktību ar nodokļu likmēm un šobrīd nezināmo COVID-19 ietekmi, kā arī Eiropas Zaļā kursa praktiskās aprises, esošos scenārijus plānots papildināt vai pielāgot.

Pielāgošanas vai papildināšanas raksturs un galvenie virzieni būs atkarīgi, pirmkārt, no pieejamās informācijas, otrkārt - no ietekmējošo attīstības politikas dokumentu izstrādes un apstiprināšanas ātruma un citiem faktoriem, piem., makroekonomiskajiem rādītājiem.